PATVIRTINTA
Kėdainių „Spindulio“ mokyklos
direktoriaus 2025 m. gruodžio 8 d.
įsakymu Nr. V-50

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO KĖDAINIŲ „SPINDULIO“ MOKYKLOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kėdainių „Spindulio“ mokyklos (toliau – Mokyklos) smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis“ bei Kėdainių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu „Dėl tarpinstitucinio bendradarbiavimo, įgyvendinant pagalbos ir prevencines priemones Kėdainių rajono savivaldybės mokyklose tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – sukurti mokykloje sveiką, saugią, ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. užkertančią kelią smurto, prievartos, patyčių apraiškoms aplinką.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje.

4. Tvarkos apraše įtvirtinami susitarimai:

4.1. į smurtą ar patyčias, nepriklausomai nuo jo formos, mokyklos aplinkoje būtina nedelsiant reaguoti ir jas stabdyti;

4.2. visais atvejais, kai bet kuris mokyklos bendruomenės narys (mokytojas, pagalbos mokiniui specialistas, administracijos atstovas ar kitas darbuotojas, mokinys ar mokinio tėvai/globėjai/rūpintojai) pastebi ar sužino apie bet kurią smurto ar patyčių formą, jis privalo tinkamai reaguoti ir imtis būtinų veiksmų;

4.3. visi smurto ir patyčių atvejai mokyklos aplinkoje išsiaiškinami vadovaujantis Tvarkos apraše reglamentuotais susitarimais;

5. Visi mokyklos bendruomenės nariai (mokiniai, mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, administracijos atstovai, mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kiti darbuotojai) turi būti pasirašytinai supažindinti su Tvarkos aprašu.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas** – sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį, atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu.

6.2. **Smurtautojas** – vaikas ar suaugęs asmuo, kuris smurtauja, inicijuoja smurtinius veiksmus ir / ar prisideda prie jų.

6.3. **Smurtą patyręs asmuo** – asmuo, prieš kurį buvo įvykdyti smurtiniai veiksmai bei sąmoningai taikyta jėga siekiant sužeisti ar įžeisti.

6.4. **Smurto stebėtojas** – asmuo, matęs ar žinantis apie įvykusį smurtą.

6.5. **Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo stebėsena** – situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6.6. **Smurto prevencijos vykdymas** – nuolatinis procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio įsivertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

6.7. **Smurto intervencijos vykdymas** – mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, administracijos atstovų, kitų mokyklos darbuotojų, mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto stabdymą bei teikiamos pagalbos priemonių visumą.

6.8. **Smurto rūšys** – fizinis smurtas, emocinis (psichologinis) smurtas, seksualinis smurtas, nepriežiūra.

6.8.1. **Fizinis smurtas** – tai neatsitiktiniai, sąmoningi smurtiniai veiksmai, kurie sukelia skausmą ar gali sukelti sveikatos ir vystymosi sutrikimų, pavyzdžiui: mušimas ranka ar įvairiais daiktais, stumdymas, purtymas, spardymas; bet koks skausmo sukėlimas (smūgiavimas, spardymas, mušimas įvairiais daiktais, stumdymas, purtymas, žnaibymas, smaugimas, kankinimas, deginimas, badymas, daužymas nuo sumušimo iki žmogžudystės).

6.8.2. **Emocinis (psichologinis) smurtas** – tai sugebėjimų, savęs vertinimo tyčinis griovimas; menkinimas, dėl ko sutrinka prisitaikymas aplinkoje bei tarpasmeniniai santykiai (patyčios, žodinė agresija, žeminimas, gąsdinimas, vertimas jaustis kaltu, nors tam nėra objektyvaus pagrindo, kritikavimas, aprėkimas, įžeidinėjimas, žeminimas, užgauliojimas, grasinimas, teigimas, kad esi blogesnis/ė už kitus, izoliavimas, savo valios primetimas, draudimas bendrauti su namiškiais ir draugais, draudimas mokytis, dirbti ir pan.).

6.8.3. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.8.3.1. **Žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.8.3.2. **Fizinės patyčios**: užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.8.3.3. **Socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.8.3.4. **Elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir / ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant pažeminti, sugriauti gerą vardą arba santykius ir kt.

6.8.4. **Seksualinis smurtas** – tai vaikų įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, nepilnai ją suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kai tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną.

6.8.5. **Nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir / ar už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai bei raidai.

7. Mokykloje draudžiama bet kokia smurto ar patyčių forma, nukreipta:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. mokyklos darbuotojų prieš mokinius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

7.3. mokinių prieš mokyklos darbuotojus;

7.4. vienų mokyklos darbuotojų prieš kitus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokyklos darbuotojus.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

8. Smurto ir patyčių stebėsena ir prevencija rūpinasi mokyklos Vaiko gerovės komisijos pirmininkas ir komisijos nariai, klasių vadovai / grupių auklėtojai, o jas įgyvendina visi bendruomenės nariai.

9. Mokyklos direktorius yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi mokyklos vaiko gerovės komisija.

10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja mokyklos Vaiko gerovės komisija, kuri kiekvienais mokslo metais:

10.1. esant poreikiui inicijuoja mokyklos bendruomenės narių apklausas ir apibendrina jų rezultatus;

10.2. atlieka mokykloje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

10.3. remdamiesi apklausų ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį mokyklos vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;

10.5. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje;

10.6. atlieka kitus mokyklos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

11. Mokykla, sužinojusi apie smurtą artimoje aplinkoje, apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį informuoja specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, o apie smurtą patyrusį asmenį – specializuotos kompleksinės pagalbos centrą ir policiją, pateikia būtiniausius šios asmens kontaktinius duomenis.

12. Klasės vadovas, auklėtojas kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos pirmininką apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

13. Darbuotojų pareigybės numato atsakomybę už reagavimą į smurtą ir patyčias.

14. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas nuosekliai ir reguliariai. Mokiniai mokomi pykčio valdymo, streso įveikos, savęs pažinimo, bendravimo ir bendradarbiavimo bei kitų socialinių įgūdžių.

15. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

15.1. integruojant į dalyko(-ų) ugdymo turinį;

15.2. įgyvendinant patyčių ir smurto prevencijos programą;

15.3.integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas;

15.4.organizuojant akcijas ir kitas veiklas;

15.5.kitu mokyklos pasirinktu būdu.

16. Mokyklos mokytojai ir pagalbos specialistai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

17. Smurto ar patyčių stebėsena, prevencija ir saugios aplinkos mokykloje kūrimas vykdomas nuosekliai:

17.1. mokyklos Vaiko gerovės komisija, kartu su mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo darbo grupe, reguliariai renka informaciją apie ugdymo(si) aplinkos saugumą, bendruomenės narių tarpusavio santykius, bei identifikuoja rizikas ir esamas problemas;

17.2. Į visus identifikuotus smurto ar patyčių atvejus įtraukiami visi mokyklos bendruomenės nariai – mokiniai, pedagogai, administracija, švietimo pagalbos specialistai, tėvai/globėjai. Veiklos planai aptariami Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, kur siūlomi sprendimai mokyklos vadovui dėl tolimesnio įgyvendinimo.

17.3. remiantis apklausų ar ataskaitų rezultatais, rengiamas smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių planas, kuris numato tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimą, prevencijos programų vykdymą;

17.4. vykdo numatytas prevencijos ir intervencijos priemones, analizuoja jų efektyvumą.

Mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) įsipareigoja skatinti vaiką būti pozityviu mokyklos bendruomenės nariu, ugdyti vaiko pagarbą bendraamžiams bei visiems mokyklos bendruomenės nariams.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

19. Visais įtariamų ar realių smurto bei patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos darbuotojas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas mokyklos darbuotojas reaguodamas **(2 priedas):**

19.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

19.2. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus)), mokyklos darbuotojus ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

19.3. informuoja klasės vadovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;

19.4. raštu informuoja mokyklos socialinį pedagogą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą, pateikiant pranešimą bei įrodymus apie elektroninių patyčių atvejus **(1 priedas).**

20. Gavus informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą, socialinis pedagogas kartu su klasės vadovu:

20.1. nedelsiant išsiaiškina situaciją organizuojant individualius pokalbius su smurto ar patyčių dalyviais esant poreikiui informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus) ar kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose, informuoja mokyklos direktorių, mokyklos vaiko gerovės komisijos pirmininką;

20.2. numato veiksmų su smurto ar patyčių įvykių dalyviais planą, vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

20.3. nesiliaujant smurtui ar patyčioms kreipiasi į mokyklos Vaiko gerovės komisijos pirmininką ir perduoda surinktą informaciją apie netinkamą elgesį bei įgyvendintą veiksmų planą.

21. Mokyklos vaiko gerovės pirmininkas inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį.

21.1 Mokyklos vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:

- organizuoja pokalbius su smurto ar patyčių dalyviais, ir jų tėvais (globėjais, rūpintojais), priima sprendimus dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
- informuoja mokyklos direktorių apie priimtas priemones bei sprendimus dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo;
- vykdo veiksmų planą, stebi švietimo pagalbos priemonių taikymą, analizuoja situaciją.

22. Mokiniui smurtavus ar pasityčiojus iš administracijos darbuotojo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito mokyklos darbuotojo, asmuo gavęs informaciją, pastebėjęs ir/ar įtaręs

patyčias ar smurtą, informuoja mokyklos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikių priemonių taikymo.

23. Administracijos darbuotojui, pedagogui, pagalbos specialistui ar mokyklos darbuotojui smurtavus ar pasityčiojus iš vaiko, asmuo gavęs informaciją, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias ar smurtą informuoja mokyklos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

24. Esant poreikiui, visiems smurto ar patyčių dalyviams, teikiama švietimo pagalbos specialistų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

26. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją mokykloje. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklos planas kitiems mokslo metams.

27. Mokiniai su „Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo Kėdainių „Spindulio“ mokykloje tvarkos aprašu“ pasirašytinai supažindinami iki kiekvienų mokslo metų rugsėjo 30 d.

_____

Priedas Nr. 1

PRANEŠIMO APIE SMURTĄ AR PATYČIAS FORMA

Data

Ugdymo įstaigos pavadinimas **Kėdainių „Spindulio“ mokykla**

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą ar patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą ar patyčias:	
Kada įvyko smurtas ar patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ar patyčios:	

Duomenys apie smurto ar patyčių dalyvius:

Mokinio, *patyrusio smurtą/ patyčias* vardas, pavardė, klasė:	
Mokinio/-ių, *kuris smurtavo, tyčiojosi* vardas, pavardė, klasė:	
Mokinio/-ių, *stebėjusio patyčias* vardas, pavardė, klasė:	

Kokia smurto ir/ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ **Smurtas –** veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinė ar neturtinę žalą.	
☐ **Patyčios** - psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą ☐ **Fizinės**: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.**;** ☐ **Socialinės**: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas; ☐ **Elektroninės**: patyčios vykstančios kibernetinėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Kokių veiksmų buvo imtasi:

Užpildė:

Priedas Nr. 2
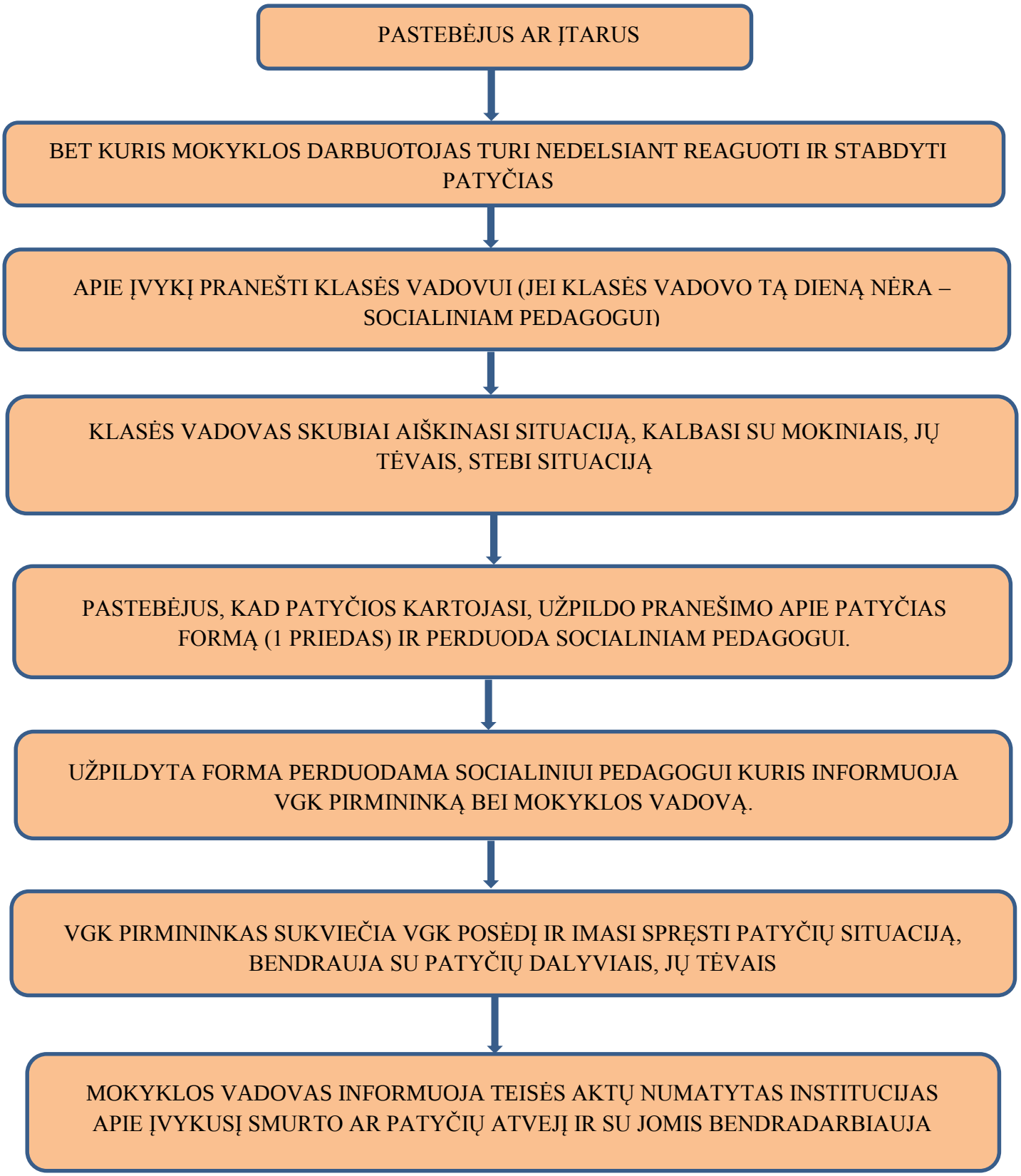
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS ŽINGSNIAI